

POLPROP uzraudzības grupas tikšanās Nr. 4.
Protokols Nr. 4.

13.12.2009.

Plkst.10.00

Vides ministrija, 301.kabinets, Peldu iela 25, Rīga

Piedalās:

Asnāte Ziemeļe, Lauku Ceļotājs
Juris Smaļinskis, Lauku Ceļotājs
Aiva Jakovela, Lauku Ceļotājs
Žaneta Mikoša, Vides ministrija, parlamentārā sekretāre
Armands Slokenbergs, Tūrisma attīstības valsts aģentūra
Ilze Jankava, EM, Uzņēmējdarbības konkurētspējas departaments, Tūrisma nodaļa
Dace Granta, RAPLM, Telpiskās plānošanas departaments, Reģionālās plānošanas nodaļa
Rolands Auziņš, Dabas aizsardzības pārvalde, ģenerāldirektora vietnieks
Aiga Petkēvica, NK konsultāciju birojs
Inga Belasova, VIDM, Dabas aizsardzības departaments, Aizsargājamo teritoriju nodaļa
Ilona Mendziņa, VIDM, Dabas aizsardzības departaments, Sugu un biotopu aizsardzības dep.

Nepiedalās: Gunta Bāra (ZM), Ilze Zikmane (VKPAI)

Dienas kārtība:

1. SNP ceļvedis.
2. SNP stendi, vadlīnijas.
3. Slīteres ceļotāju diena/publiskās pasākumu vadlīnijas.
4. Taku/maršrutu krāsu marķējums dabā.
5. Apmeklētāju monitorings.
6. Piekrastes tradicionālās būvniecības vadlīnijas.
7. Sugu noteicējs.

Tikšanos atklāj A.Ziemeļe, informējot par LC aktivitātēm projekta ietvaros: par sagatavotajiem dokumentiem ar praktisku pielietojumu. Aktivitātes Slīteres nacionālajā parkā mazinājušas konfliktus dabas aizsardzības teritorijā.

1) Par SNP ceļvedi

J.Smaļinskis: Esam sagatavojuši pirmo ceļvedi par kādu no nacionālajiem parkiem Latvijā. Paralēli pārējiem darbiem pie tā strādāts divus gadus. Kopā ar vietējiem staigāts pa Slīteri un vākti stāsti. Ienesta jauna, unikāla informācija. Nemateriālais mantojums. Ceļvedī iekļauta gan praktiskā informācija, gan arī produkti. Nākamā gadā plānojam sagatavot Baltijas nacionālo parku ceļvedi.

A.Ziemeļe: Esam sagatavojuši arī aprakstu par ceļveža sagatavošanas principiem, soļiem. Ceļvežus pārsvarā izplatām Slīteres nacionālajā parkā, kā arī dabas aizsardzības struktūrvienībās – pārvaldē, nacionālos parkos, parkam tuvākajos TIC'os. Otra lieta – par nacionālo parku darbošanās ekonomiskajiem modeļiem Latvijā, vai tiešām nacionālo parku administrācijas nevar pārdot savus izdales materiālus?

I.Mendziņa: Galvenais arguments līdz šim, ja izmanto valsts budžeta līdzekļus un pēc tam pārdod, tad tā ir uzņēmējdarbība, bet valsts iestādes nenodarbojas ar uzņēmējdarbību.

R.Auziņš: DAP arī nākotnē nenodarbosies ar pārdošanu. Tie ir līdzekļi, kas ieiet valsts budžetā, kurus nevaram paņemt sev. Formu jau var atrast, tāpēc ir izveidotas biedrības, fondi, piem. Gaujas NP fonds. Ir jāsaprot arī robeža (*runa par tūrisma jomu*), cik administrācija dara, cik citi – pašvaldība, uzņēmēji. Administrācija nevar strādāt uzņēmēju vietā.

Ž.Mikoša: Viens no pozitīvajiem, vērtīgajiem aspektiem – iedzīvotāju iesaiste pie ceļveža sagatavošanas. Diskusija bijusi vērtīga. Varbūt Dabas aizsardzības pārvaldē var šo pieredzi pārņemt? - motivējot, gatavojot, iesaistot iedzīvotājus. Paskatīties, kur vēl šo pieredzi ir vērtīgi pārņemt. Nacionālie parki jāveido kā atvērti objekti un šis ir viens no modeļiem, kā to darīt.

A.Slokenbergs: Pašvaldības līdzdarbošanās svarīga, bez viņu iesaistes arī nekas nenotiks. Valsts aģentūrām tas ir sarežģītāk. Latvijā izveidots tūrisma zīmols, kā jābūt stāstam, autentiskām lietām. TAVA varētu padomāt, kā iesaistīties pie līdzīgu ceļveža sagatavošanas, varbūt ar reklāmu ievietošanu.

Secinājums: Dažādu ekonomisko modeļu risinājumi nacionālos parkos iespējami. Iesaistot vietējos iedzīvotājus ceļveža sagatavošanā, nacionālais parks parādās „*citādā gaismā*”. Viņi saskata tajā vērtības, ne tikai ierobežojumus.

2) Stendi SNP un „Brīvdabas informācijas stendu informācijas satura vadlīnijas”

A.Ziemele: Uzskatām, ka vienotā stila vadlīnijas ir labas, bet tajās nav ietverts, kādu informācija nepieciešama iekļaut stendos. Ir reti stendi, kas apvieno visu pušu (*domāts – administrāciju, uzņēmējus, iedzīvotājus*) informāciju - dabas vērtību un objektu aprakstus, gan pakalpojumu (naktsmītņu, gidu) informāciju. Pirms sagatavojām stendus, vienojāmies, saskaņojām to uzstādīšanas vietas gan ar pašvaldību, gan ar uzņēmējiem, gan administrāciju. Tāpat stendu saturu sūtījām labošanai un saskaņošanai. Ilgā saskaņošana, iedzīvotāju iesaiste, samazina demolēšanas risku, jo līdz ar to vietējie stendus uzskata par saviem. Mēs tajos iekļāvām gan labas kartes, gan informāciju par nacionālo parku, gan informāciju par tūrisma pakalpojumiem. Neilgi pēc tam SNP uzlika jaunus stendus, kur atspoguļota tikai administrācijas informācija, nav, piem., informācija par pakalpojumiem. Mūsu ierosinājums, vai tomēr nevarētu iestrādāt ĪADT stilā arī nosacījumus par saturu, jo ja nav saistošs, tos neņem vērā.

R.Auziņš. Pirms vienotās stila izstrādes bija daudz diskusijas par stendu izskatiem, tad izlēmām iestrādāt vienoto stilu. Tajā - vizuālais stils – izkārtojums, nav iekļauti nosacījumi par saturu. Vienotais stils saistošs dabas aizsardzības iestādēm, pārējiem tās ir tikai vadlīnijas. Daudzi to atzinuši par labu esam un izmanto, piem., Latvijas valsts meži. Stends pēc vienotā stila jāizgatavo, ja to finansē LVAF.

I.Mendziņa. Būtu labi virzīties uz priekšu un ĪADT vienotajā stilā iekļaut punktus, kura informācijas tajos iekļaujama. Tā, protams, atkarīga no stenda veida. Vēl stendam būtu jābūt tādām, kas kaut kur ved.

Ž.Mikoša. Jābūt vienotam, it sevišķi DAP līmenī. Ja sākām, tad nepieciešams pabeigt. Šis ir vērtīgs materiāls, kas izdiskutēts. Ja uzstāda stendu tikai ar vienus pusē informāciju, tad stends atgrūž.

D.Granta. Ja labs piemērs, tad izmantos. Oficiālais dokumenta veids – ieteikumi (NAIS). Pašvaldības parasti prasa, lai ir MK noteikuma līmenis.

I.Mendziņa. MK not. šādām vadlīnijām ir nevajadzīgs līmenis.

J.Smaļinskis. Stendu izstrādes process arī svarīgs – to ar vajadzētu rekomendēt, ka visas ieinteresētās puses iesaista – jāiesaista vietējie NVO, uzņēmēji utt., lai izvairītos, ka pašvaldība uzliek stendu tikai par pašvaldību, NVO – tikai par putniem utt., kas būtībā ir tikai vienas pusē informācija.

A.Slokenbergs. TAVA apseko tagad savus uzliktos stendus stāvvietās, ir doma par stendu atjaunošanu nākamā gadā. Pārskatām situāciju, kāpēc brīžam vienā un tajā pašā vietā ir piem., trīs stendi. Ir nepieciešamas visaptverošas vadlīnijas, kur procesuālais apraksts un iekļauta apmeklētāju interesējoša informācija.

R.Auziņš. Es redzu, ka vienotajam stilam jāliek papildinājumi – saturs + izstrādes process.

A.Slokenbergs. Mēs varam mājas lapā iekļaut kā ieteicamu dokumentu.

Lēmums: Ir lietderīgi turpināt un mēģināt iestrādāt ĪADT stila vadlīnijās informāciju par saturu un izstrādes procesu. LC nosūta vēstuli ar dokumentu pielikumā – DAP un TAVA.

3) Par Slīteres ceļotāju dienu

A.Ziemele. Tās organizēšanā daudz cilvēku bija iesaistīti. Sadarbojās gan pašvaldība, gan administrācija, gan NVO. Aptuveni 1000 apmeklētāju ceļoja pa parku. Nacionālais parks šajā dienā bija galamērķis. Vietējie šādu pasākumu vēlas organizēt katru gadu, bet tagad paši plāno. Pēc pasākuma sagatavojām arī pasākuma organizēšanas vadlīnijas – paraugs konkrētām darbībām. Pasākums, kas saliedēja vietējos. Esam apkopējuši datus par Ceļotāju dienas ekonomisko aspektu.

4) Par maršrutu marķēšanu, „Aktīvā tūrisma maršruta krāsu marķējuma vadlīnijas”

J.Smaļinskis. Nepieciešamas, jo ne visi labi orientējas pēc kartes. Uztaisījām sākumā teorētiski, pēc tam marķējām dabā, pēc tās pilnībā pārtaisījām. Izmēģinājām visus iespējamus variantus. Galvenais secinājums, ja vēlamies, lai kāds tās lietotu, tam jābūt ekstra lētam un vienkāršam risinājumam. Trafarets, krāsas bundžiņa un ota. Krāsas ir lielākās izmaksas šajā procesā. Noorganizējam arī semināru, kurā uzaicinājam piedalīties gan dabas aizsardzības iestāžu darbiniekus, gan TIC pārstāvjus, gan iedzīvotājus, un nomarķējām 20 km garu maršrutu. Priekšrocība – ka var marķēt ikviens, tas ir vienkārši. Bija sanāksme arī DAP, kur izdiskutējām un saņēmām mutisku akceptu, ka šādu metodiku var izmantot. Vadlīnijas ievietotas mājas lapā.

R.Auziņš. Gaujas NP turpinās tradicionālo iezīmēšanu ar koka norādēm - rombiņiem. Jaunais Kohēzijas finansējumu paredzēts vairāk cietai infrastruktūrai – torņiem, kāpnēm.

J.Smaļinskis. Valstīs, kur krāsu marķēšanai tradīcijas un vienā teritorijā atrodas vairāki maršruti, krāsas kods arī apzīmē sarežģītību. Bet pie mums, kur nav tradīcijas, tas nav vajadzīgs un jo sarežģītāk piedāvāsim, jo mazāk izmantos. Latvijā arī fiziski ļoti grūti uz koka mizas uzkrāsot sarežģīti simbolu, jo Latvijas gadījumā tā būs visbiežāk būs priede.

I.Mendziņa. Mums nevajag sarežģītības pakāpi marķējumā, jo Latvijā nav sarežģītu maršrutu, ja salīdzina ar kalnu reģioniem.

A.Ziemele. Latvijā arī sarežģīti ar krāsas izvēli, jo mežinieki marķē, parasti ar to, kas pa rokām.

I.Belasova. Kā bija ar saskaņošanu?

J.Smaļinskis. Mūsu marķētais maršruts veda pa vispārējās lietošanas ceļiem, saskaņojamām kopumā ar administrāciju, kā arī maršruts bija saskaņots tā apraksta veidošanas procesā.

Nolemj: Vadlīnijas nosūtām DAP ar aicinājumu iestrādāt ĪADT stilā un TAVA – kā rekomendācijas ievietošanai mājas lapā.

5) Par apmeklētāju monitoringa metodoloģiju

J.Smaļinskis. Veicam zinātņi – iegūta gada garumā nepārtraukta datu virkne. Skaitītāju apkalpošana prasa laiku, jādoma, kā noslēpt, kur integrēt dabā, lai būtu neredzami, regulāri jāapseko - jānolasa dati, jāpārbauda baterijas. Izvēlēta vieta skaitītāju uzstādīšanai dabā jāizpēta. Skaitītājus apsekojam reizi mēnesī. Tie uzstādīti dabas objektos, kur nepārdod biļetes, nav nekāda cita uzskaitē. Tie ir dati, ar kuriem varam sākt noteikt noslodzi.

A.Slokenbergs. Dabas tūrists nav tas nabadzīgākais. Bija pētījums ar ko tūrists Latvijā bija apmierināts. Tās ir: 1) dabas baudīšana; 2) klusums un miers; 3) brīvdienas ar bērniem. Ar datiem varētu iepazīstināt plašāku publiku – uzņēmējus, pašvaldības.

D.Granta. Uzticamības līmenis augstāks mazākam pasākumam. Piekrastes pašvaldības ar varētu būt mērķauditorija.

I.Mendziņa. Apmeklētāju skaitītāju datus, tehniskos aspektus, vajadzētu prezentēt tikai Dabas aizsardzības pārvaldei, arī iespējams finansistiem, lai saprastu, kāpēc vajag infrastruktūru. Izvēsumu par ekonomisko labumu īpaši aizsargājamām teritorijā interesētu plašāku publiku, tas ir labs pamatojums, kam cilvēks sagatavojies braucot uz teritoriju, ko grib darīt un ko iztērēt. Ekonomiskie dati varētu interesēt pašvaldības. Šie dati interesanti dabas teritorijās, jo objekti sataisīti, bet nav datu par atdevi.

R.Auziņš. DAP plāno vienu semināru par tūrismu dabas aizsardzības teritorijās.

I.Mendziņa. Labi, ka šī ir vietējā pieredze, ne Eiroparku pieredze.

Nolemj: Organizēt vienu semināru janvārī - publiskāku VIDM ar dziļāko datu analīzi; otru – tikai dabas pārvaldei par skaitītāju tehniskām lietām un to datiem.

6) Tradicionālās apbūves vadlīnijas

A.Ziemele. Sadarbībā ar VKPAI sākām šo darbu, iesaistījām arhitektus. Sagatavošanā 2 dokumenti: 1) vadlīnijas piekrastei no Papes līdz Ainažiem – vispārīgas. Tajās vēlamies ietvert, ko ir ieteicamas darīt piekrastē un ko nē. Tajās ir maz teksta un daudz raksturīgas fotogrāfijas (vēsturiskie un mūsdienu risinājumi, veiksmīgie piemēri). Nevienam nav kategorisks apgalvojums. 2) Slīteres piekrastes apbūves vadlīnijas. Balstītas uz to pašu metodoloģiju. Tajās ietvertas konkrētas lietas: analizētas durvis, logi, pakši. Attieksme pret šo dokumentu nav viennozīmīga. Pašlaik Slīteres gadījumā ir, ka NP administrācija saka, ka tās jāievieš obligāti; pašvaldība saka, ka neko nedrīkst uzspiest. Mūsu ierosinājums, ja ceļ pēc vadlīnijām, tad saskaņošana vieglāka.

D.Granta. Ir iespēja novest līdz saistošam dokumentam. Var iestrādāt pašvaldības izmantošanas un apbūves noteikumus. Saskaņošana ir process, tur īsti iejaukties nevar. Papildus saskaņošanu nevar paredzēt, ja šādu prasību iekļaus, tad var sagaidīt sūdzības. Bet ir lietas, ko pašvaldība var stimulēt, piem., ja ceļ atbilstoši stilam, tad var paredzēt atvieglojumus vai sniegt pabalstus.

A.Slokenbergs. Jebkurā gadījumā ir labi, ja kaut kas tāds ir. Visiem pieejams apkopojums, zināšanas. Varbūt dokumentam nepieciešams lobījs amatnieku aprindās. Ar uzspiešanu grūti, bet ar atlaidēm, iedrošinājumu varētu aiziet. Labā prakses piemēri.

D.Granta. RAPLM tagad jauna prioritāte – klimata pārmaiņas. Varbūt vadlīnijas var papildināt ar klimata pārmaiņu aspektiem, pielāgot infrastruktūru tiem.

A.Ziemele. SNP administrācijas direktore S.Sāmīte ierosināja arī ar dokumentu iepazīstināt visas tuvākās būvvaldes, projektētāju kantorus.

Nolemj: Turpinām darbu pie tām, papildinām. Kad sagatavotas, tad nosūtām tās atbilstoši ministrijai.

7) Botāniskais ceļvedis

J.Smaļinskis. Materiāls, ar kuru lepojamies. Tas domāts lauku tūrisma saimniekiem, lai pateiktu kāda daba visapkārt 100-200 m attālumā ap saimniecību. Balstīts uz vizualizāciju, papildinot ar interesantiem stāstiem. Ceļvedī iekļautas aptuveni 400 biežāk sastopamās augu sugas, nedaudz arī retāk sastopamās, arī sēnes. Tradicionālā sadaļa – vērts redzēt, formēts lietošanai.

Tikšanās noslēdzas – plkst. 12:10.

Protokolēja: A.Jakovela